

ACC. N:R M. 14819:1-7.

Landskap: *Småland* Upptecknare: *Karl Andersson, Kalsvik*
Härad: *Kinnared* Berättare: *Tage Borg, Borghen, "*
Socken: *Kalsvik* Berättarens yrke: *smed*
Uppteckningsår: *1959* Född år *1912* i *Kalsvik*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND
—

Småden. s. 1-7.

LuF 109

Aug 109

1

Berättaren här berättar om sin far och morfars berättarens morfars kom till Kalosvik år 1874. Han var född i Hofmanstorp, men var meddräng i Skatelöv, köpte en stuga i Kalosvik och byggde med ja på ofri grund, han arrenderade jorden men ägde husen, för jorden gav han 60 kr för ett halvt tunnland jord, och var sedan bysmed här till 1901 till sin död, rörelsen drevs av hans änka och drängen Elias Berg född 1874 i Blomboda och sedan mög och efterträdare från 1910 till sin död 1946, och hans kontrakt på jorden var 60 kr, kontrakt 12 potatislogverket, och hålla en häst med vinter och sommarsko vid behov. Bysmeden hade på sitt område bland kunder ett par byar som

städiga kunder men smilde övern åt
 andra då tid var, Då smeden var hos
 bönder och smilde med skoning och
 lagning, Det var mycket med att på
 vintern sko oxar, ett arbete som var
 förlagt till hemmen, Då erhölesmeden
 mest och sjöts då sadant erfodades
 Då smeden ej hade fullt arbete åt bylaget
 tillverkades skridsko slätkrivor year
 och röjkrivar, och visbitar ett bygg-
 redskap som användes att bygga lön
 i kärvar, för fåren på vintern, även
 skärverk och kassar tillverkades, och
 vagnar åk och arbetsvagnar som gick
 till Bohuslän och Värmland och såldes
 även på marknader, alltid hade smeden
 två drängar en fullgod som gjorde hönk-
 arbete och monterade, och skodde hästar

Och en lärpojke som släggpojke och drog
bäljen, Lysmeden var en högt aktad
person, och en på många håll räknad som
höstvetenär då hästen var fulla hovking
och andra fel som behövde specialsko.

En annan lysmed här på orten var
Petter Daniel Elvström född i Jät där
hans far var gårdsmästare på Jätbergs herr-
gård hos baron Brorsson, han kom
till Kalosvik 1869 vid sitt giftermål
och köpte lägenheten Petterslund av en
skomakare, bara husen för 70 kr där var
ett hundlund jord som arenderades av
smeden för 40kr om året så smeden hade
alltid ko och fick jorden brukad gratis
för ingen ville meka smeden en tjälpa,
han byggde själv smedjan och startade
sitt företag som egen smed, han drev

4)

ACC. N:R M. 14819:4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

4

itt yrke tills han var över 80 år han
härstammade från en gammal berömd
smedsläkt som hade smitte att kunna göra
allt i nytt från vagnars tills att reparera
klockor.

Smedernas bostäder och allt hade ej den
lyx som midens folk är vana vid de
fick leva ett enkelt liv med både mat
och annat, på många bostäder var det
bara ett rum för smiden och hans familj
och ett vindrum eller kammare till
drängarna, maten var av allmogets art, det
var vanligt att smiden köpte en henna
saltvill och saltade med en av hennan
själv uppfödd gris och potatis och
bröd var hennedrätt.

Till smiden var en ställe bad
uppförd för järn kol vagnar och

skostall med vissa anordningar för våra
hästar allt sko.

En tredje bymål var Jöns Nilsson Hjartåsa
han kom som medhjälpare till Kalvsvik han
var född i Tokea Sandby vid Lund kom
hit omkring 1870 han efterträdde i med-
gar av två söner som övertog rörelsen
Smedyrket gick för det mesta i arv
från far till son, där var bara de
tre smedjarna vid sekelskiftet men
är nu bara två

Många pojkar som måste ut i världen
från fattiga hem valde smedyrket för
smedin håll god kost och var alltid en
god och snäll fästare som fick många
att bli smedyrket

Endast en smed här kunde göra liar
men ej i stor skala, det var en i Jät

9)
Han hette Gustav Ekström han var
bror till den omtalade P. Ekström
Smedens arbete var såsingt allt efter årstiden
vår och höst var det jordbruksredskap
och då vintern började tillverkningar
hästsko för vintern, en del smeder hade
över hundra hästar, redan på hästar
började de att göra hästsko och hästar
stod redan i kö att värda på skoning
var bonde eller härläger fick hålla
sin häst, men vid vissa fall fick smeder
ut och visa sin konst för en smed
blev med även hästsko
järnet fraktades från Växjö, det fanns
ej så många dimensioner som man
de fick smida ut av grönre,
Då det första världskriget kom bröt
det in en ny tid för smederna då

4)

Kom moderna redskaps med motariskt
alla de äldre mederna hade sin stämpel
eller märke som ingen fick apas efter,
En liemed hade en stjärna med 7 uddar
var det någon som härjade och gäre efter
fick det bli bar 6 uddar

Jag har här försök att skildra bysmeder
Gädsmeder fanns ej i Kalusvik för två
var för små gäddas
Jag kanske kan återkomma med någon
gädsmed